

JAARVERSLAG 2008

Woord vooraf

De jaarplanning van 2008 was indrukwekkend: een mix van permanente opdrachten als koepelorganisatie voor het werkveld en als expertisecentrum voor de overheid. Daarbij kwam een reeks initiatieven en projecten binnen het convenant met de Vlaamse overheid en in het kader van projecten. De balans is positief: niet alleen haalden we de planning zo goed als volledig, ook extra's gingen uit de startblokken, op vraag van overheid en werkveld en als antwoord op noden en trends.

Jaar na jaar valt op hoe de permanente taken in onze werking steeds omvangrijker worden: consultvragen van veldwerkers, vragen van overheid, wetenschappers en pers. Ze zorgen voor een steeds groeiende en moeilijk te plannen tijdsinvestering. Ook de evolutie van de informatiesnelweg vraagt een steeds grotere en snellere opvolging. We zien dit niet alleen in de groei van het aantal websites, maar zeker ook in de stijging van de e-mailvragen bij De DrugLijn.

Dit jaarverslag beschrijft kort de hoogtepunten van 2008: de zichtbare realisaties van dit jaar. Het werk achter de schermen, de samenwerking met het werkveld om de methodieken vorm te geven en te testen, de implementatie, de opvolging en de evaluatie zijn minder tastbaar en moeilijker in beeld te brengen. Nochtans is dit alles onontbeerlijk. Methodieken uitwerken doen we niet om ze in de kast te zetten. De sterkte van VAD bestaat erin dat we, samen met de draagkracht van de leden en het werkveld, een ruime implementatie van nieuwe methodieken kunnen ondersteunen en garanderen, gespreid over de ganse Vlaamse gemeenschap.

VAD doet dit niet alleen. We kunnen in de eerste plaats rekenen op de samenwerking met onze leden. Zij staan in het werkveld en ondersteunen de VAD-werking met hun inbreng en expertise. Zij brengen de werking tevens tot bij de intermediairs en de uiteindelijke doelgroep. Ook de Vlaamse koepels en vertegenwoordigers uit de maatschappelijke sectoren, de provinciale coördinatoren en de lokale preventiewerkers zijn allen zeer belangrijke partners van VAD.

De werking van VAD is slechts mogelijk dankzij de erkenning, de financiële steun en de goede samenwerking met de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Steven Vanackere.

De vele realisaties in 2008 zijn in eerste instantie het werk van een ploeg deskundige VAD-medewerkers die zich dit jaar opnieuw heeft ingespannen om een overvolle planning af te werken en hier en daar een tandje bij te steken. Zo kreeg ook die extra vraag of opdracht nog een antwoord. Bedankt voor de inzet en het kwaliteitsvolle werk, ook aan de trouwe vrijwilligers voor hun toegewijde bijdragen aan de werking van VAD.

dr. Frieda Matthys
Voorzitter VAD

Marijs Geirnaert
Directeur VAD

INHOUD

VAD-knooppunt

VAD overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die werken rond alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. Vanuit een gezondheids- en welzijnsperspectief wil ze de Vlaamse bevolking in het algemeen en intermediairs in het bijzonder deskundiger maken in het omgaan met alcohol en andere drugs. De kernfuncties zijn het bespreekbaar maken van de alcohol- en drugthematiek, (inter)sectorale netwerken uitbouwen en een kwaliteitsvolle aanpak van de alcohol- en drugthematiek ondersteunen. VAD is er voor iedereen: algemene bevolking, intermediairs in de maatschappelijke sectoren, overheid, pers, VAD-leden en andere organisaties die professioneel met preventie en hulpverlening bezig zijn. De pijlers van de VAD-werking zijn: informatieverstrekking (met onder andere De DrugLijn), studie en onderzoek, preventie, hulpverlening, vorming en beleidsvoorbereiding. Dankzij de representativiteit van haar leden is VAD in Vlaanderen het knooppunt van de expertise op het terrein en het aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. VAD telde het afgelopen jaar 66 leden met een specifieke werking in of interesse voor de alcohol- en drugthematiek.

Huisstijl

De huisstijl van VAD veranderde in 2008 onder groot enthousiasme. De oranje vlag is voorgoed verleden tijd. Petroliumblauw is de huisstijlkleur, een vierkantje met afgekapt hoekje de -vorm. Vanaf nu plaatsen we alle nieuwe producties en herwerkingen op de nieuwe lijn. Met ons tijdschrift gingen we nog een stap verder: we veranderden niet alleen kleur, lettertype en bladspiegel maar ook de naam: ‘AnD’ in plaats van ‘VAD-berichten’. Het blad telt 2.200 abonnees. De artikels gaan over initiatieven uit het werkveld en over de werking van VAD. AnD is ook een forum om projecten, onderzoeken, interessante studiedagen of congressen aan te kondigen. Wie niet geabonneerd is op AnD, kan het tijdschrift toch raadplegen via de website. We ontvingen tal van positieve reacties op deze vernieuwing en hopen op dit elan verder te kunnen werken in 2009.

Personeelsbeleid

In 2008 is extra energie ingezet om het VAD-personeelsbeleid verder uit te bouwen. We werken aan een beleid waarin we rekening houden met de noden en behoeften van medewerkers én organisatie. Bij het uittekenen van het personeelsbeleid staan efficiëntie en het bannen van administratieve overlast centraal.
VAD wil een gezinsvriendelijk en leeftijdsbewust personeelsbeleid voeren. Gelijke kansen en diversiteit zijn belangrijk.
In 2008 zijn onder andere de volgende zaken op touw gezet:

- bijsturen van arbeidsreglement in functie van huidige regelgeving;
- uitwerken van een onthaalbeleid;
- ontwikkelen van tools voor medewerkers (digitale afwezigheidsfiche, e-brieven over onder meer tijdskrediet en loonindexaties).

VAD-site: 374.573 paginaweergaves in 2008

Het aantal bezoeken van de VAD-site steeg met bijna 50% tegenover 2007. 70.612 surfers (unieke bezoekers) vonden hun weg naar de VAD-site. Die is gericht op een relatief kleine doelgroep, namelijk de intermediairs. We zien dat ruim de helft meermaals terugkeert. De meest bekeken items (na de home page uiteraard) zijn de digitale bibliotheek en het vormingsaanbod. Surfers hebben ook veel interesse voor cijfers en wetgeving over alcohol en illegale drugs. Verder raadplegen ze de site vooral om de actualiteit te volgen. Op de actualiteitspagina zijn eigen persberichten te vinden, naast VAD-standpunten over actuele thema's. In 2008 was er vooral veel aandacht voor alcoholgebruik (bij jongeren en volwassenen) en alcoholbeleid. Nieuw was het ter beschikking stellen van heel wat downloads van publicaties. De bezoekers vonden hun weg naar de onlineversie van vooral de doorverwijsgids, de catalogus, ons tijdschrift AnD en de dossiers, met dat over alcohol op kop.

VAD-team anno 2008

Marijs Geirnaert (directeur), Anne De Jaeghere, Annie De Jaeger, Daniely Oliveira da Silva, David Möbius, Ellen Nies, Els Vandenberghe, Else De Donder, Fred Laudens, Geert Verstuyf, Gilles Geeraerts, Greet Van Holsbeeck, Hadewijch Heyvaert, Hilde Kinable, Ida Veldeman, Ilse Bernaert, Ilse De Maeseneire, Inge Baeten, Joachim Deboosere, Jochen Schrooten, Johan Rosiers, Joke Claessens, Kathleen Raskin, Katrien Dewaelheyns, Liesbeth Vermeylen, Marc Wauters, Marie-Claire Lambrechts, Mia De Bock, Mieke Autrique, Nadine Roose, Nina De Paepe, Patrick Delaere, Paul Lauwers, Peter Van der Voort, Saskia Van Lint, Stefan Vandermeulen, Stien Vandierendonck, Tina Van Havere, Tom Defillet, Tom Evenepoel, Valbona Sema, Veerle Van Troos (stafmedewerkers), Christian Van Lint, Eric Galin, Yolande De Meeter en het team van DrugLijnbeantwoorders (vrijwilligers).

www.vad.be

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

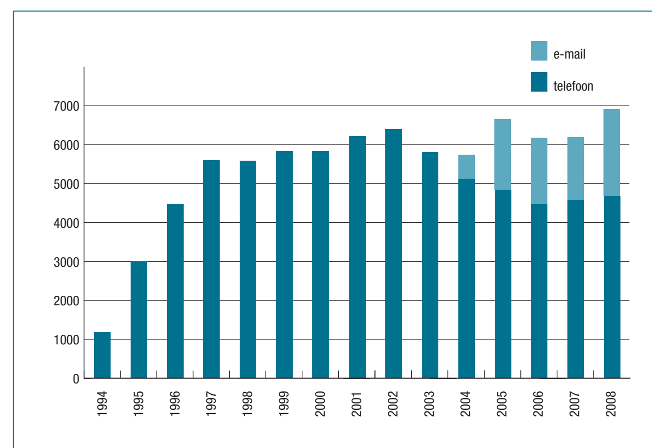
De DrugLijn is de publieksservice van VAD.
De DrugLijn is er om te informeren, eerste opvang te bieden en waar nodig door te verwijzen voor alle informatie- en hulpvragen over drank, drugs, pillen en gokken.

Bel via 078 15 10 20
We zitten klaar voor een anoniem, objectief en vertrouwelijk gesprek. We luisteren naar je verhaal, zonder te oordelen of te veroordelen. We kunnen je concrete informatie, een eerste advies en/of adressen voor hulp en preventie meegeven.
ma-vr 10 u. tot 20 u. (niet op feestdagen) | vanaf een vast toestel bel je aan voordeeltarief

Mail via www.druglijn.be
Langs deze weg kan je anoniem je vraag naar ons mailen. Op onze site vind je overigens meer dan tweehonderd pagina's informatie over drank, drugs, pillen en gokken, én over De DrugLijn zelf.
binnen de 5 werkdagen ontvang je een antwoord op maat

De DrugLijn had het in 2008 drukker dan ooit

Het aantal vragen dat De DrugLijn beantwoordt, neemt sinds 2005 opnieuw toe. In 2008 was de stijging opmerkelijk. Sinds haar oprichting bijna vijftien jaar terug werden nooit zoveel vragen gesteld als in het voorbije jaar.
Mede door de publiekscampagne 'Alcohol en andere drugs. De feiten en de fabels' die volop naar De DrugLijn verwees, lag het totale aantal beantwoorde vragen een pak hoger dan in 2007. De impact van de campagne blijkt uit het feit dat in februari 2008 – de maand waarin de campagne op volle kracht draaide – bijna achthonderd vragen beantwoord werden. Het aantal vragen per maand lag nooit hoger.
Toch is de stijging niet alleen aan de campagne toe te schrijven. Het was het hele jaar door drukker: in negen van de twaalf maanden werd er meer gebeld en gemaild dan het jaar voordien.

Klik op de grafiek om te vergroten

Concreet zijn er in 2008 in totaal 4.672 telefoongesprekken gevoerd en 2.231 vragen via e-mail beantwoord. Samen zijn dit 6.903 vragen ofwel 518 meer dan in 2007. In percentages uitgedrukt is dit een stijging van 8%.
Wanneer de cijfers meer in detail bekeken worden, blijkt dat het aantal telefoongesprekken voor het derde jaar op rij redelijk stabiel blijft. In de jaren voor 2006 nam het aantal gesprekken een duik en leek het erop dat de telefoonlijn wat in de hoek gedrumd werd door de toenemende impact van allerlei nieuwe communicatietechnologieën. Dat dit de voorbije jaren niet meer het geval was, bewijst dat telefonische info- en adviesverstrekking ook anno 2008 nog erg relevant is. Toch zat de stijging in 2008 vooral in vragen via e-mail. Het aantal vragen dat via die weg gesteld werd, nam toe met meer dan 20%. Een vraag op drie aan De DrugLijn gebeurde via mail.
Net als de jaren voorheen bereikt De DrugLijn een duidelijk jonger publiek dan via de telefoonlijn. Dat is goed nieuws, want bekeken vanuit de preventieve opdracht die De DrugLijn heeft, is het belangrijk om voeling met jongeren te behouden.
De keerzijde van de medaille is dat e-mails beantwoorden een pak tijdsintensiever is dan bellers te woord staan. Het doet de werkdruk voor de beantwoorders sterk toenemen. Toch is het voor De DrugLijn duidelijk: onlinecontacten bieden een groot potentieel. In de toekomst wil de lijn haar online-aanbod dan ook verder uitbouwen.
Meer cijfers en percentages, bijvoorbeeld over wie de lijn contacteert met welk soort vragen, kan je raadplegen in het jaarverslag van De DrugLijn.

Druglijn.be, een site die nog korter op de bal speelt

Naast de telefoonlijn en e-mailservice mag het belang van de druglijnsite niet over het hoofd gezien worden. De site is bestemd voor een ruim publiek en heeft een vaste stek verworven als referentiepunt voor kant-en-klare info over drank, drugs, pillen en gokken. Het 'Drugs ABC' en de rubriek 'Veel gestelde vragen' tellen het grootste aantal bezoekers. Cannabis, rilatine en cocaïne zijn de producten die het hoogst scoren op onze site. Ook de pagina's die verband houden met alcohol zijn erg populair

De site telde in totaal exact 689.218 paginabezoeken door 113.414 unieke bezoekers. Qua aantal paginabezoeken is dat een stijging met een kwart tegenover 2007. De DrugLijnsite is en blijft de meest bezochte website die VAD aanbiedt. Naast de telefoonlijn en e-mailservice maakt de website zijn rol als derde, volwaardige pijler van de werking dus volop waar.

Een site vergt onderhoud en naast toevoegingen in de nieuwsrubriek werden naar goede gewoonte ook in 2008 heel wat items aan de rubriek 'Veel gestelde vragen' toegevoegd.

De DrugLijn-site krijgt een grondige inhoudelijke en vormelijke update in 2009. Als aanloop daartoe kreeg de home page reeds in het voorjaar van 2008 een nieuwe look. Daardoor zijn de voornaamste items op onze site makkelijker terug te vinden. De bladspiegel maakt ook dat nieuwe initiatieven, publicaties en campagnes duidelijker onder de aandacht van de bezoekers worden gebracht. Dat gebeurde onder andere voor een nieuw televisiespotje van De DrugLijn, in het kader van de coke-stickeractie van Partywise en bij de waarschuwing voor een hoax over 'Strawberry Meth'.

FESAT, actieve rol in Europees netwerk drughulp- en infolijnen

De DrugLijn is al tien jaar lid van de European Foundation of Drug Helplines (FESAT), een netwerk van zo'n veertig alcohol- en druglijnen.

2008 was voor FESAT het jaar van een nieuwe start. Lijnen uit Roemenië en Australië sloten zich bij het netwerk aan en een vernieuwd bestuur maakte werk van een subsidieaanvraag bij de Europese Commissie. Als vice-voorzitter van FESAT was de coördinator van De DrugLijn daar nauw bij betrokken. In het najaar werd de aanvraag goedgekeurd, wat FESAT meteen wat financiële ademruimte voor nieuwe activiteiten gaf.

Een eerste belangrijk bewijs daarvan was een tweedaagse opleiding die op 29 en 30 september 2008 in Lissabon plaatsvond. Aan dit 'Training seminar for Junior Drug Help Line Workers' namen veertien deelnemers uit elf Europese landen deel, onder wie ook een medewerker van De DrugLijn.

Naast een kennismaking met FESAT als organisatie bood de vorming een ruim forum aan de deelnemers die de werking van hun eigen druglijn toelichtten. Ondanks de talrijke gelijkenissen bleken vooral de verschillen leerrijk te zijn.

De vorming had oog voor de basisvoorwaarden van het telefoonwerk: via rollenspel werd het belang van gesprekstechnieken geïllustreerd en een presentatie toonde de meerwaarde van een degelijke rapportering van data over oproepen. Aan de hand van sessies over chatten en een sms-service kwam ook het belang van nieuwe media voor drughulplijnen aan bod.

Tot slot was er ook ruimte voor knelpunten en hete hangijzers die in de loop van het trainingsseminarie opdoken.

terug naar inhoud

Haal jij ons uit de knoop?

Duizenden bellers en e-mailers wachten op antwoord ...

Is luisteren je ding? Of heb je een vlotte pen?
Kan jij je een aantal uren per week vrijmaken? In Brussel?

WORD VRIJWILLIGER BIJ DE DRUGLIJN

Wij zorgen voor:
- vrijwilligerswerk dat het verschil maakt
- een degelijke basisvorming, continue bijscholing en begeleiding

DE DRUGLIJN
078-15-10-20
Bel ma-vr 10-20u
of mail via www.druglijn.be/contact

Doorverwijzen van mailers en bellers, een evaluatie

Mensen wegwijs maken in de drughulpverlening en -preventie is een van de kerntaken van De DrugLijn. In de praktijk wordt meer dan de helft van alle bellers en e-mailers doorverwezen naar een of andere instantie voor verdere informatie, advies of hulp of maat. Over het doorverwijzen stelde De DrugLijn zich al langer fundamentele vragen, zoals ‘wordt er correct doorverwezen?’, ‘hebben we genoeg zicht op de werking van centra en diensten waarnaar we verwijzen?’, maar ook vragen als ‘hoe ervaren de diensten onze verwijzingen?’. Die vragen vormden de basis voor een evaluatie die Caroline Stroobants, stagiaire en studente criminologie aan de K.U.Leuven, in 2007 uitvoerde en waarvan in 2008 het eindrapport verscheen.

De anonimiteit van diegenen die de lijn contacteren en het feit dat de meeste contacten met De DrugLijn eenmalig zijn, maakten het quasi onmogelijk om bellers of mailers naderhand te bevragen over de kwaliteit van de doorverwijzingen. Daarom werd een aantal centra waarnaar vaak doorverwezen wordt feedback gevraagd over de aanmeldingen die ze via De DrugLijn krijgen. Medewerkers van die centra werden geïnterviewd met gebruik van semigestructureerde vragenlijsten.

Uit de bevraging bleek dat centra niet systematisch registreren of cliënten zich aanmelden na verwijzing door De DrugLijn. Toch hadden de bevraagden unaniem de indruk dat De DrugLijn door haar toegankelijkheid een belangrijke functie heeft in het vergemakkelijken van de doorstroming naar de hulpverlening. Bijna alle geïnterviewden waren ook van oordeel dat de grote meerderheid van de doorverwijzingen consequent en correct verloopt.

De vaststelling die De DrugLijn het meest verheugde, was de grote bereidheid tot verdere afstemming in het doorverwijzen: elke geïnterviewde stond ervoor open om in de toekomst op regelmatige basis contact te houden en waar mogelijk verder feedback te geven over de doorverwijzingen door De DrugLijn. Die conclusie heeft het DrugLijnteam ertoe geïnspireerd om voortaan jaarlijks een aantal centra te contacteren voor verder individueel overleg over hun aanbod en de doorverwijzingen door de lijn.

Werven van vrijwilligers: De DrugLijn in de knoop

Zonder de onbaatzuchtige inzet van een ploeg vrijwilligers zouden de duizenden oproepen en e-mails nooit beantwoord raken. Maar zoals voor andere telefoonlijnen is het doorheen de jaren ook voor De DrugLijn alsmaar moeilijker om kandidaten te vinden.

Net als de voorbije jaren probeerde De DrugLijn vrijwilligers te werven via banners op de VAD-websites, via krantenadvertenties en met affiches die verspreid werden naar lokale besturen, culturele centra, welzijnscentra en openbare diensten. In 2008 is beslist om extra werk te maken van de werving. Er werd een nieuwe flyer ontworpen en de DrugLijnmedewerkers trokken er zelf op uit om die te verspreiden in treinstations. Voor het eerst is er ook geafficheerd in stations in Brussel en de Vlaamse rand, en in de marge waren er ook oproepen via de radio, in weekbladen enzovoort. Kortom, de inspanningen waren groter dan ooit, maar helaas mocht dat weinig baten: de respons was nog nooit zo beperkt en het aantal kandidaat-vrijwilligers bleef ongekend laag. Met spijt in het hart werd de jaarlijkse opleiding van nieuwe vrijwilligers daarom geannuleerd.

De Standaard Solidariteitsprijs: De DrugLijn bij de finalisten

Net als elke zomer organiseerde De Standaard ook in 2008 haar wedstrijd waarmee ze social-profitorganisaties en de reclamewereld wil samenbrengen. Meer dan honderd organisaties en actiegroepen schreven zich in, hopend dat ze zouden worden geselecteerd en als finalist een advertentie cadeau zouden krijgen. De redactie verkoos 24 ontwerpen. De DrugLijn was een van hen. Een paginagrote advertentie verscheen op 8 augustus in de krant.

De hoofdprijs binnenhalen zat er niet in, mar bij de bekendmaking van de winnaar werd De DrugLijn samen met drie andere nog eens expliciet geprezen voor het sterke ontwerp. De advertentie (makers: HowBizaar en Wim Vanderweghen) kreeg volgende commentaar van de jury: “Bijzonder sterk beeld. De mooie outfit, de kleuren,... allemaal in een wat hedendaagsere uitvoering van Sneeuwwitje zoals we haar van Disney kennen. Het contrast tussen de visual en de boodschap blijkt groot. Precies daardoor komt een wrange maar noodzakelijke aanbeveling zo overtuigend aan.”

Hoeveel is te veel: succesvolle start

De DrugLijn nam in 2008 een start op volle kracht. Begin januari ging www.hoeveelisteveel.be online, een website met zogeheten zelftestvragenlijsten die volwassenen toelaten om een eerste evaluatie te maken van hun gebruik.

Op de site zijn acht testen terug te vinden: over cannabis, alcohol, speed, cocaïne, XTC, slaap- en kalmeringsmiddelen, gokken en internet. Elke test bevat tien tot twintig meerkeuzevragen die op enkele minuten tijd kunnen worden ingevuld. Snel, anoniem en

gewoon vanachter de eigen PC. De gebruiker krijgt onmiddellijk een eerste evaluatie over zijn gebruik. Afhankelijk van de score komt men in een van de drie categorieën terecht, waaraan dan telkens een bepaald advies verbonden is.

De dag van de lancering kreeg ‘Hoeveel is te veel’ behoorlijk wat aandacht in de media. Het liep dan ook meteen storm op de website. Op de dag van de lancering haalde de website maar liefst 5.185 bezoekers, gevolgd door 7.407 bezoekers de dag nadien.

Later in 2008 volgde een evaluatie van ‘Hoeveel is te veel’. Die maakte duidelijk dat er ook na de mediahype nood bleef aan deze testen. De bezoekersaantallen tonen aan dat over het hele jaar gemiddeld meer dan 150 mensen per dag de website met de testen raadpleegden.

De alcoholtest is het meest populair en werd meer dan twintigduizend keer aangeklikt. Dat is bijna drie keer zo vaak als de volgende tests uit de top drie: cannabis (meer dan zevenduizend keer ingevuld) en internet (meer dan zesduizend).

De DrugLijn werkte voor dit initiatief samen met de Nederlandse organisatie Jellinek. Het project werd uitgevoerd met de Franstalige lijn Infor-Drogues als partner (Franstalige versies van de onlinezelftests zijn beschikbaar op www.infor-drogues.be).

www.druglijn.be

Preventie en hulpverlening op hun best

Over preventie

VAD bouwt samen met preventiewerkers in Vlaanderen een drugpreventiewerking uit. Preventiewerkers werken op hun beurt samen met sleutelfiguren uit verschillende maatschappelijke sectoren (bijvoorbeeld jeugdwerkers, leerkrachten, bedrijfsmedewerkers, huisartsen, CAW- en OCMW-medewerkers, voetbaltrainers, cafébazen, opvoeders). Deze laatsten staan het dichtst bij de uiteindelijke doelgroep (bijvoorbeeld jeugdhuisbezoekers, leerlingen, werknemers) en kunnen inspelen op reële situaties en gebeurtenissen. Zij kunnen preventie integreren in de dagelijkse werking. Dat maakt preventie effectief en efficiënt. VAD zorgt voor ondersteunend materiaal, vorming, consult en afstemming. Binnen deze context is de beleidsmatige aanpak van een alcohol- en drugbeleid in verschillende settings (bijvoorbeeld jeugdhuis, school, bedrijf, voorziening bijzondere jeugdzorg, club, sportcentrum, event) een belangrijk meerjarenproces.

Draaiboek drugbeleid in de bijzondere jeugdzorg

Eind 2007 was het 'Draaiboek drugbeleid in de bijzondere jeugdzorg' een feit. Aan de hand van dit draaiboek kunnen voorzieningen bijzondere jeugdzorg een drugbeleid uitwerken voor de eigen voorziening. 2008 startte met een intensieve bekendmakingscampagne. Het draaiboek werd in de meeste provincies voorgesteld aan directies en andere leidinggevenden van voorzieningen. Er gebeurde een grootscheepse mailing naar alle voorzieningen bijzondere jeugdzorg en er verschenen artikels en aankondigingen in verscheidene nieuwsbrieven en tijdschriften van en voor de sector. In de loop van 2008 gingen 155 draaiboeken de deur uit.

Onderzoek naar ondersteuningsbehoeften van diverse sectoren

Samen met het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG) en Sensoa voerde VAD het afgelopen jaar een bevraging uit naar de ondersteuningsbehoeften van diverse sectoren. Het was een onlinebevraging over de behoefte aan ondersteuning bij thema's als ongevallen in de privésfeer, evenwichtige voeding en gezond bewegen, tabak, seksuele gezondheid en ook alcohol en illegale drugs. De sectoren die bevraagd werden zijn de Centra voor Algemeen Welzijnswerk, de thuiszorg, de jeugddiensten, het hoger onderwijs, de OCMW's en de gehandicaptensector. De bevraging liep van 22 april tot 30 juni 2008 en werd door 721 respondenten ingevuld. We kregen vooral veel reacties uit de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de thuiszorg. De resultaten van deze bevraging worden in de planning 2009 meegenomen.

Alcohol.Bekijk het eens nuchter. Feest!

Onder de slogan 'Alcohol. Bekijk het eens nuchter' ontwikkelde VAD de voorbije jaren voor verschillende doelgroepen sensibiliserend en informerend campagnemateriaal over alcohol. Een van de belangrijkste doelstellingen is alcohol onder de aandacht brengen en bespreekbaar maken, ook op momenten dat er alcohol gedronken wordt.

In 2008 lanceerde VAD een nieuw luik: Feest! Een feest zorgt voor sfeer, maar soms ook voor overlast. Die overlast heeft vaak te maken met overmatig alcoholgebruik. Alcohol is bovendien een moeilijk thema om over te communiceren, al was het maar omdat mensen het zo gewoon vinden. Feesten zijn ideale gelegenheden om verantwoordelijk alcoholgebruik onder de aandacht te brengen. Het logo van de Roze Olifant en de slogan 'Alcohol. Bekijk het eens nuchter' zijn hierbij een hefboom om lokale acties te ondersteunen. Die lokale acties op feesten kunnen een eerste maar belangrijke stap zijn naar een meer beleidsmatige aanpak.

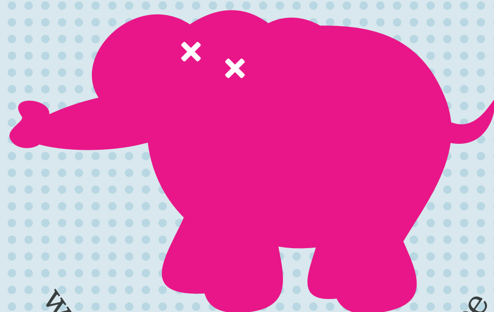
Op de portaalsite www.bekijkheteensnuchter.be is er een nieuwe ingang: 'Feest!'. Deze geeft toegang tot twee websites.

De eerste is de website 'Feest! Voor feestvierders'.

Naast tips om het feesten prettig en veilig te houden (voor, tijdens en na) bevat deze site ook een drinktest en een promilletest. Er is ook een duidelijke link naar De DrugLijn. De site is dus een informatiebron én een weg naar hulpverlening op maat.

Met de steun van Cera kunnen feestvierders de promilletest ook downloaden op de gsm. Op die manier kunnen ze overal en wanneer ze maar willen, even kijken of ze al dan niet te veel gedronken hebben en hoe lang het nog duurt voor ze weer mogen rijden. Het resultaat kan een aanleiding zijn om te praten over alcohol. 7.158 feestvierders (unieke bezoekers) vonden in de periode 1 januari - 31 december 2008 de weg naar de site. Na de indexpagina is de meest bezochte pagina die over de promilletest op PC, met 4.301 unieke bezoekers. De pagina over de promille-test op gsm scoort in korte tijd ook heel goed (lancering pagina: oktober) met 2.514 unieke bezoekers.

De tweede website 'Feest! Voor steden, gemeenten en preventiewerkers' geeft stap voor stap tips over hoe men feestvierders kan sensibiliseren en informeren over verantwoordelijk alcoholgebruik en hoe men gezonde en veilige feesten kan organiseren. Het blijft

niet alleen bij theorie. Er zijn ook praktijkvoorbeelden. Op basis van opgedane ervaring geven initiatiefnemers bruikbare tips en beschrijven ze concreet een aantal elementen uit hun actie. Die voorbeelden kunnen als inspiratie dienen. Er is ook een pagina met kant-en-klaar materiaal om gemakkelijk zélf aan de slag te gaan. 1.168 unieke bezoekers vonden de weg naar deze site.

Dankzij de steun van Cera konden we bovendien zorgen voor de kers op de taart: de Fantmobiel, die op een vrolijke en positieve manier de aandacht van het publiek trekt. Het is een kleine caravan met een grote Roze Olifant op. Vanuit en rondom de Fantmobiel kan materiaal ter beschikking gesteld worden of kunnen aantrekkelijke educatieve acties georganiseerd worden. In een half jaar is de Fantmobiel 35 keer uitgereden. De Fantmobiel was te zien op braderijen, concerten en festivals, student welcomes, (kerst) markten, preventie- en gezondheidsweken,... 16 keer zijn we niet op een vraag kunnen ingaan omdat de Fantmobiel al ontleend was.

Preventie: samenwerkingsprotocol VAD, CGG, overheid

Het CGG-alcohol & drugs preventiewerk is onze belangrijkste partner in het uitvoeren van het Vlaamse alcohol- en drugbeleid.In het voorjaar van 2008 werd een samenwerkingsprotocol ondertekend door de directies van 11 CGG's, de CGG-koepels, VAD en Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. In dit samenwerkingsprotocol zijn de engagementen van VAD, CGG, het basisaanbod CGG- preventiewerkers alcohol & drugs en de jaarlijkse rapportering vastgelegd.De samenwerking tussen VAD en CGG-preventiewerkers zorgt binnen de context van alcohol- en drugpreventie voor een dekkend Vlaams netwerk. Kernopdrachten zijn advies en consult voor intermediairs en organisaties/instellingen in verschillende sectoren, vorming voor intermediairs in verschillende sectoren en coaching van een alcohol- en drugbeleid in organisaties en gemeenten.

Partyfriends: keep an 'i' on your friends

In november 2007 werd de campagne 'Partyfriends' gelanceerd tijdens I Love Techno. 'Partyfriends' is het nieuwe uithangbord van 'Partywise' waarbij de krachtige rol van vriendschap en samenhorigheid in beeld gebracht wordt, zowel bij het voorkomen als het oplossen van problemen als gevolg van alcohol- en druggebruik.

Zo maakt de Partyfriends-campagne duidelijk dat je samen met je vrienden problemen met drank, drugs en pillen een stapje voor kan zijn, eenvoudigweg door zorg te dragen voor jezelf en voor elkaar. 'Partyfriends' doet hiermee een appel op eenieders verantwoordelijkheid.

In 2008 werd de strategie van de voorgaande jaren, waarbij jongeren in het uitgaansleven geprikkeld worden om www.partywise.be te bezoeken, verder gezet. De nieuwe Partyfriendswebsite en bijhorend materiaal (affiches, een videoclip, webbanners en logo's) vielen in de smaak. Ook het interactieve luik waar men een partyfoto van zichzelf en vrienden met een bijhorende slogan kan posten, kende succes. Ondanks enkele technische problemen in de beginfase van het project stuurden toch meer dan honderd partygangers een partyfoto in.
Omdat veilig en gezond uitgaan iets is waar je met vrienden samen aan werkt, kon natuurlijk ook een MySpace niet ontbreken. Het afgelopen jaar betuigden meer dan 500 partyheads, DJ's, bekende clubs, events en artiesten hun morele steun aan ons project door partyfriends te worden op onze MySpace.

Met de neus op de feiten: cocaïnecampagne

Naar aanleiding van indicaties van een stijgend cocaïnegebruik in het kwantitatief en kwalitatief uitgaansonderzoek 'Partywise 2006-2007' lanceerde 'Partywise' op de vooravond van de Gentse Feesten en Ten Days Off een campagne over cocaïnegebruik in het uitgaansleven. Op honderden toiletten in clubs en op festivals werden stickers gekleefd. Van ver lijkt elke sticker op een lijn cocaïne. Maar van dichtbij is het gewoon een sticker met daarop in witte letters 'De Druglijn: 078-15 10 20 – www.druglijn.be'.

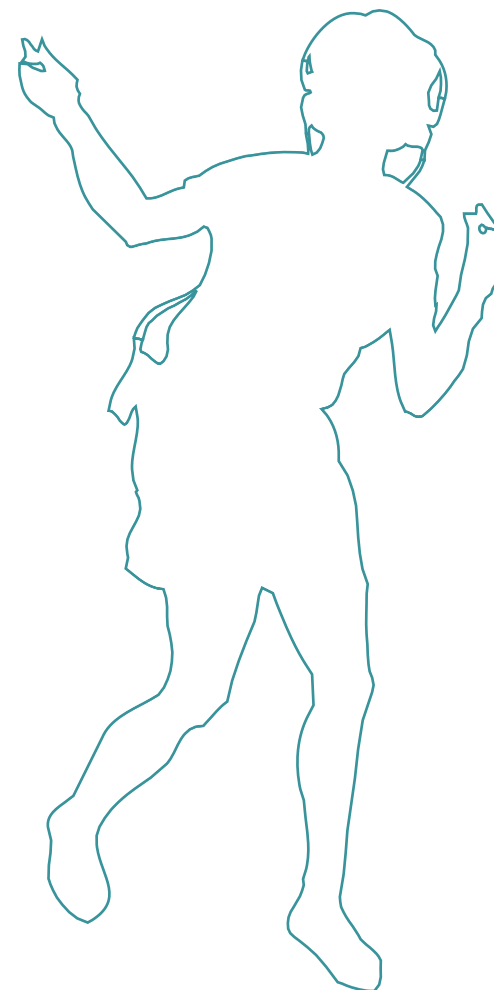

Het zwaartepunt van de campagne lag in juli, omdat er dan in Vlaanderen het hardst gefeest wordt (onder andere met de Gentse Feesten). Maar ook in de maanden augustus en september werden de stickers geplakt om de aandacht te vestigen op het stijgende gebruik van cocaïne in het uitgaansleven. Op 10daysoff, Tomorrowland, Illusion at the beach, Sunset, Petrol, Hangaar1, Student Welcome Kortrijk,… waren de cokestickers op alle toiletten aanwezig. In totaal plakte in de zomer van 2008 op ongeveer 500 partytoiletten in Vlaanderen een cokesticker. Dat resulteerde in een coke-sticker-exposure voor meer dan 100.000 partygangers.
De cocaïnecampagne wilde vooral de aandacht vestigen op cocaïnegebruik, het gebruik bespreekbaar maken en partygangers voldoende achtergrondinformatie geven om hun gebruik met kennis van zaken af te wegen. De website van Partywise werd daarvoor voorzien van een coke-special- pagina met onder andere extra informatie over cocaïne en tips om de risico's van cocaïnegebruik te verminderen.

Feestwijzer voor het jeugdwerk

Wekelijks zorgen tal van organisatoren voor een bruisend uitgaansleven. In heel Vlaanderen kan je altijd wel terecht voor een feestje, fuif of clubavond. In de zomer komen daar ook nog de festivals bij. Het is belangrijk voor de organisatoren om de gezondheid en veiligheid van hun bezoekers te garanderen. VAD nam het initiatief om een dossier 'Veilig feesten: alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven' te schrijven. Daaraan gekoppeld reiken we voor de organisatoren twee handige brochures aan: de 'Partywise Feestwijzer voor de horeca en de evenementensector' en de 'Feestwijzer voor het Jeugdwerk'.

Met de 'Feestwijzer voor het Jeugdwerk', een aantrekkelijke en handig te gebruiken brochure, kunnen jongeren uit de jeugdbewegingen of jeugdhuizen op een gezonde en veilige manier fuiven organiseren. De feestwijzer staat vol praktische tips waar een organisator direct mee aan de slag kan. In de 'Feestwijzer voor het Jeugdwerk' belichten we onder meer de wetgeving, de interactie met de buurtbewoners en beleidsmakers en de risico's van alcohol en drugs voor alle feestvierders om zo te kunnen genieten van fuiven en eventuele problemen een stapje voor te zijn.

terug naar inhoud

WWW.DRUGSINBEWEGING.BE

Evaluatie Drugsinbeweging.be

De website www.drugsinbeweging.be is een website voor jeugdleid(st)ers in Vlaanderen met vragen over alcohol en andere drugs. Op deze website kan de leiding onder andere info over de wet vinden of een stappenplan terugvinden voor het ontwikkelen van een alcohol-en drugbeleid op maat. Men benadrukt op de website ook dat doen alsof alcohol- en druggebruik niet bestaat in de jeugdbeweging een verkeerde ingesteldheid is.
In mei 2007 werd een (her)nieuwde site www.drugsinbeweging.be gelanceerd. Een jaar later zijn we nieuwsgierig naar onze surfers en hun mening over deze website. Een zeventigtal surfers vulde een vragenlijst in en maakte kans op een prijs. De meeste surfers zijn rond de 21 jaar en zes op tien gaan naar het hoger onderwijs. Van de surfers die informatie hebben opgezocht op www.drugsinbeweging.be hebben bijna negen op tien de informatie gevonden en zeven op de tien hebben deze informatie reeds gebruikt. De meest bezochte onderdelen van de website zijn: regels en afspraken, materiaal en downloads en info over de wet. De meerderheid van de bevraagden gaat akkoord met de stellingen dat de inhoud van de site duidelijk, volledig en overzichtelijk is, en er goed uitziet. Een minderheid van de websitebezoekers vindt de website belerend overkomen. De meerderheid geeft de website een acht op tien en is tevreden over de inhoud en de lay-out. Bijna de helft komt een kijkje nemen uit nieuwsgierigheid of uit interesse voor het onderwerp. Één op zeven is op zoek naar informatie voor een taak op school of men is op zoek naar tips om een probleemsituatie op te lossen.
Een positieve evaluatie is natuurlijk leuk, maar geeft ook aan dat we de website dynamisch moeten houden.

Draaiboek drugbeleid DBSO

Heel wat jongeren in het deeltijds onderwijs zijn maatschappelijk kwetsbaar en worden belast door situaties als moeilijke familiale omstandigheden, armoede, uitsluiting,... Deze jongeren hebben nood aan gedifferentieerd onderwijs en in de centra DBSO doorlopen zij een sterk op het individu afgestemd traject van alternerend leren en werken. Een hertaling van het concept DOS naar een drugbeleid op maat van de centra DBSO bleek dan ook aangewezen. Het 'Draaiboek Drugbeleid voor centra DBSO' biedt de coach een handleiding om met een centrum DBSO een drugbeleid uit te werken. In het draaiboek wordt rekening gehouden met de structuur en eigenheid van de centra DBSO, is er aandacht voor de rol van de

verschillende functies en overlegstructuren in het centrum DBSO en voor de belangrijkste partners (werkgevers, promotoren voortraject,...). Ook het nieuwe decreet voor deeltijds leren en werken is in het draaiboek verwerkt.

Samenwerking Vlaamse onderwijsraad (VLOR)

In opdracht van de Vlaamse minister voor Onderwijs en Vorming ontwikkelde de VLOR een strategisch plan voor gezondheidsbevordering op school. De commissie gezondheidsbevordering stuurt het plan aan en voorziet in permanent overleg tussen alle betrokken partners uit onderwijs, gezondheid en andere beleidsdomeinen. Het strategisch plan voorzag tevens in een website www.gezondopschool.be als communicatiemiddel naar scholen. Op deze website wordt een uitgebreide databank met linken, kwaliteitsvolle instrumenten en modellen aangeboden. De werkgroep website geeft vorm aan de structuur en de inhoud en stuurt de vernieuwingen en de aanpassingen van de website. De werkgroep trajectbegeleiding buigt zich over de wijze waarop elke school initiatieven en thema's op het vlak van gezondheidsbevordering kan implementeren. VAD participeerde in 2008 actief aan de commissie gezondheidsbevordering, de werkgroep website en de werkgroep trajectbegeleiding.

Alcoholpreventie in het lager onderwijs

Uitstel van de beginleeftijd is een cruciale doelstelling van drugpreventie. Want hoe jonger men begint te gebruiken, hoe groter de kans op problematisch gebruik op latere leeftijd. Wat alcohol betreft, leert de VAD-leerlingenbevraging ons dat de meerderheid van de Vlaamse jongeren reeds in contact kwam met alcohol op lagereschoolleeftijd. Preventie gericht op het aanmoedigen, ondersteunen van niet-gebruik en uitstellen van het eerste alcoholgebruik is dan ook een belangrijk thema voor het basisonderwijs. Ook alcoholpreventie in het basisonderwijs mag niet beperkt worden tot geïsoleerde lesjes in de klas. Het vereist een beleidsmatige aanpak, met naast educatie ook aandacht voor onder andere het creëren van een ondersteunend schoolklimaat en het betrekken van de ouder. De Arteveldehogeschool, departement lerarenopleiding, zal onder begeleiding van VAD invulling geven aan deze brede benadering van alcoholpreventie via het uitwerken van lessen wereldoriëntatie en het aanreiken van concrete handvatten en good practices op het vlak van structurele, beleidsmatige maatregelen. Door het organiseren van een denktankdag met lectoren en onderwijzers tijdens dit ontwikkelingsproces, wordt de participatie van het onderwijsveld geoptimaliseerd. Bij de ontwikkeling van het leerlingenmateriaal wordt bijzondere aandacht besteed aan actieve betrokkenheid en participatie van de leerlingen.

Consult- en vormingsaanbod voor bedrijven

VAD werkte in 2008 verder aan een kwaliteitsvol aanbod omtrent de alcohol- en drugthematiek op het werk. Naast tal van consultvragen en diverse bijdragen aan studiedagen en seminaries, is VAD intussen betrokken bij het merendeel van de opleidingen die het werkveld zelf organiseert: diverse opleidingen voor preventieadviseurs (PA) veiligheid, PA arbeidsgeneeskunde en PA psycho-sociale aspecten. Mede door een goed contact met de Externe Diensten Preventie en Bescherming op het Werk, door het VAD-vormingsaanbod, en via de samenwerking met de regionale preventiewerkers, worden op die manier een breed gedragen visie en concrete uitwerking van een alcohol- en drugbeleid verder geïmplementeerd.

Beleidsinstrument voor bedrijven

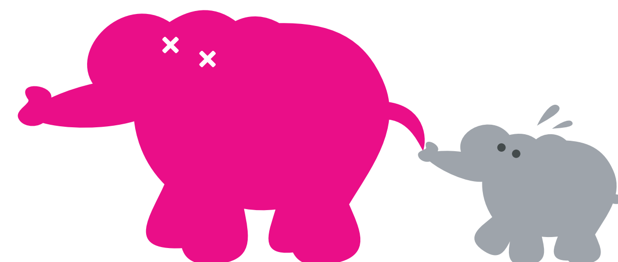
Bij de aanmaak van een alcohol- en drugbeleid in een onderneming wordt vaak de vraag gesteld naar cijfers. Als aanvulling op een aantal bestaande hulpmiddelen (zoals het handboek omtrent beleidsmatig werken, de ‘Juridische handvatten’, het DVD-materiaal ‘Handbagage’ – in 2008 werd ook een anderstalige versie beschikbaar gesteld - en het modulair vormingsaanbod van de sector arbeid) ontwikkelde VAD een instrument waarbij de alcohol- en drugthematiek op het werk in kaart kan gebracht worden. Deze gegevens zijn zeer nuttig bij beleidsontwikkeling, -toetsing en -evaluatie. In 2008 werd gestart met de pilootfase waarbij de vragenlijst uitgetest werd. Na aanpassing zal er een webapplicatie aangemaakt worden. Bedrijven krijgen na invulling een overzicht van de resultaten, alsook een eerste inschatting van de status op het vlak van beleidsontwikkeling. Deze gegevens kunnen verder intensief gebruikt worden door preventiewerkers en andere partners die bedrijven adviseren bij de aanmaak van een alcohol- en drugbeleid.

Ontwerp CAO ‘Alcohol- en drugbeleid in de onderneming’

Het voorkomen en vroegtijdig aanpakken van alcohol- en druggerelateerde problemen is in het merendeel van de bedrijven voorals-nog geen prioriteit. Een nieuwe Collectieve Arbeidsovereenkomst (CAO) zou hierin verandering moeten brengen. De bepalingen van de CAO zijn gebaseerd op de uitgebreide informatie die de sociale partners tijdens de hoorzittingen van de Nationale Arbeidsraad (NAR) verkregen hebben omtrent de problematiek van het alcohol- en druggebruik in het arbeidsmilieu. VAD was hierbij prominent aanwezig, alsook bij de formulering van het bijhorend advies en bij de samenstelling van de informatiebrochure die in 2009 zal verspreid worden. De NAR stelt dat een preventief alcohol- en drugbeleid op twee beleidssporen zit en ondersteunt daarmee de VAD-aanpak: een alcohol- en drugbeleid moet enerzijds deel uitmaken van een integraal welzijnsbeleid (zorg voor de medewerker) en het moet anderzijds kaderen in een globaal personeelsbeleid (opvolging van functioneren). Na sluiting van de CAO zou elke onderneming in de private sector begin 2010 over een alcohol- en drugbeleid moeten beschikken.

Ondersteuningsmap gevangenissen

In het kader van een samenwerking tussen de federale en Vlaamse overheid kreeg VAD in 2006 de opdracht een pilootproject uit te werken in de gevangenis van Brugge rond het ontwikkelen van een alcohol- en drugbeleid. De leerrijke ervaringen van dit project (zowel moeilijkheden als succes) dienden als basis voor deze publicatie.
Met deze map willen we ondersteuning bieden aan gevangenissen die vanuit de Lokale Stuurgroep Drugs van start willen gaan met de ontwikkeling van een alcohol- en drugbeleid, en naar de (externe) coaches die dit proces begeleiden.
Deze map helpt ook bij het planmatig omgaan met het alcohol- en drugthema in een specifieke context als de gevangenis. Er wordt uitgebreid stilgestaan bij de noodzakelijke randvoorwaarden en de opstartfase van deze beleidsontwikkeling. Bij het uitwerken van een alcohol- en drugbeleid worden de pijlers regelgeving en communicatie, begeleiding en voorlichting, vorming en preventie uitvoerig belicht en geïllustreerd met praktische tips en mogelijke valkuilen. Ook worden aanbevelingen gegeven voor de implementatie en evaluatie van een alcohol- en drugbeleid.
Het is zeker geen blauwdruk of kant-en-klaar recept voor een alcohol- en drugbeleid in de gevangenis, maar een hulpmiddel voor wie stapsgewijs een integraal alcohol- en drugbeleid wil uitwerken en uitvoeren.

www.alsjeoudersdrinken.be

KOAP en KOPP Vlaanderen

In Vlaanderen groeien vele kinderen en jongeren op bij een ouder die psychiatrische en/of afhankelijkheidsproblemen (KOPP en KOAP) heeft. De impact van deze problemen van de ouder is soms zo groot dat kinderen zelf problemen ontwikkelen. Preventie, sensibilisering en begeleiding vormen op dit vlak een belangrijke uitdaging. KOPP-Vlaanderen hernieuwde in 2008 de website www.koppvlaanderen.be. Deze website geeft informatie en tips aan kinderen van ouders met een psychiatrische problematiek en/of afhankelijkheidsproblematiek. Ook ouders, de omgeving en professionelen kunnen op de website terecht voor informatie. Daarnaast wil de website een wegwijzer zijn naar verschillende hulpverleningsvormen voor de diverse doelgroepen. VAD hielp mee aan de vernieuwing van deze uitgebreide website. Daarnaast ondersteunt VAD verschillende KOAP-projecten. Vanuit het oogpunt dat de aanpak van de KOAP- en KOPP-problematiek gelijklopend is, vindt VAD het belangrijk om via afstemming en uitwisseling de krachten te bundelen. VAD participeert dan ook aan de stuurgroep en beleidsgroep van KOPP-Vlaanderen.

Over hulpverlening

Vlaanderen kent een heel gamma opvang- en begeleidingsmogelijkheden bij problemen met middelengebruik: van de meest laagdrempelige vormen van zorg tot residentiële hulpverlening. Om tot een coherente aanpak te komen biedt VAD platforms aan voor discussie en overleg, netwerking en informatiedoorstroming. Ervaringen worden uitgewisseld en nieuwe ontwikkelingen (op het vlak van beleid, gebruikspatronen, behandelingsmethoden,...) worden doorgegeven. Standpunten worden geformuleerd en in visieteksten geconcretiseerd. Hieronder staan verschillende initiatieven die werden verwezenlijkt op vlak van hulpverlening.

Psycho-educatie bij problematisch middelengebruik

In september 2008 peilden we naar de aanwezigheid en invulling van psycho-educatie binnen de alcohol- en drughulpverlening. Uit de bevraging blijkt dat psycho-educatie een vaak gebruikt onderdeel is van hulpverlening aan mensen met problematisch middelengebruik. De aangekaarte onderwerpen zijn meestal druggerelateerd en worden vaak aangeboden aan de hand van zelf ontwikkeld materiaal.

Daarnaast is er een kwaliteitsbeoordeling gemaakt van het ‘Draaiboek psycho-educatie voor cliënten’ en van het ‘Draaiboek psycho-educatie voor familieleden’. Wanneer de draaiboeken beschikbaar zijn in een voorziening, zijn ze een vaak gebruikt middel ter ondersteuning. De druggerelateerde thema’s worden het meest gebruikt. Beide draaiboeken dienen – zoals bedoeld – vooral als ‘plukboek’.

Voorschrijven van benzodiazepines bij illegaledrug-gebruikers

Ondanks herhaalde campagnes om het gebruik en het voorschrijven van slaap- en kalmeermiddelen te verminderen, blijven benzodiazepines hoge toppen scheren in de ranglijsten van de meest voorgeschreven geneesmiddelen. Een specifiek probleem is het voorschrijven van benzodiazepines bij illegaledruggebruikers, vooral opiaatgebruikers. Om hieromtrent een goede medische praktijk te bekomen is er nood aan wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen. Deze richtlijnen werden ontwikkeld in 2008 als project van het forum verslavingsgeneeskunde. Voor de redactie en wetenschappelijke ondersteuning was er samenwerking met het ACHG (Academisch Centrum HuisartsGeneeskunde van de K.U.Leuven) en CEBAM (Belgisch Centrum voor Evidence-Based Medicine). Met deze richtlijnen richten we ons naar clinici, meer bepaald huisartsen, psychiaters en verslavingsartsen werkzaam binnen ambulante en/of residentiële settings, die in hun praktijk te maken krijgen met de behandeling van personen met een verslaving aan illegale drugs. Deze richtlijnen willen een nuttige en praktische leidraad bieden bij het voorschrijven van benzodiazepines en bij de aanpak van benzodiazepinemisbruik/-afhankelijkheid bij mensen met een verslaving aan een of meerdere illegale drugs.Daarnaast beogen we een overzicht te geven van de beschikbare evidentie met betrekking tot de aanpak van benzodiazepinemisbruik/afhankelijkheid bij gebruikers van illegale drugs. Ook de hiaten betreffende dit onderwerp willen we hiermee identificeren.

Hoewel in 2008 reeds werk gemaakt is van een vorming en bekendmaking van deze richtlijnen zullen er in de toekomst toch verdere inspanningen moeten geleverd worden voor sensibilisering en implementatie in overleg en samenwerking met de beroepsorganisaties.

Vroeginterventie voor het voetlicht

Vroeginterventie is een wetenschappelijk onderbouwde methode om personen met riskant of problematisch middelengebruik tijdig te identificeren, hen te motiveren tot gedragsverandering en hen daarbij te ondersteunen. De achterliggende idee spreekt voor zich: hoe vroeger men ingrijpt, hoe gunstiger het resultaat. Hulpverleners in de eerstelijnsgezondheidszorg en welzijnszorg komen vaak in aanraking me mensen die riskant of problematisch middelen gebruiken, maar daar nog geen hulpvraag rond hebben. Zij zijn goed geplaatst om vroegtijdige interventies te doen voor er sprake is van een ernstige problematiek.

Vroeginterventie via groepswerking met jonge druggebruikers

VAD publiceerde dit jaar het draaiboek 'Vroeginterventie via groepswerking met jonge druggebruikers'. Dit draaiboek kwam tot stand in het kader van een project waarin we samenwerken met vijf hulpverleningsdiensten, met name Ambulante Drugzorg De Spiegel, CAD Limburg, CGG Eclips-CAT, PK Broeders Alexianen-Pathways en CGG VAGGA-Altox. Het beschreven vroeginterventie-aanbod bestaat uit groepssessies en individuele contacten met de jongeren, hun ouders en eventueel de doorverwijzer. De hoofddoelstelling is het verhogen van de motivatie van de jongeren om hun gedrag te veranderen.De projectpartners bieden dit programma aan in hun regio. Met het aansluiten van een zesde partner, Kliniek Sint-Jozef te Pittem, loopt het project nu in iedere Vlaamse provincie. Uit de eerste evaluatie van het pilootproject blijkt dat de impact van een dergelijk vroeginterventieaanbod ook afhangt van bijkomende factoren. Enerzijds is een goede samenwerking met ouders en doorverwijzers essentieel om de doelgroep te bereiken aangezien de jongeren zelf weinig of niet gemotiveerd zijn. Anderzijds verhoogt een opvolging van de jongeren door doorverwijzers en ouders ook de kans dat deze jongeren hun verhoogde motivatie daadwerkelijk gaan omzetten in gedragsverandering, eventueel met verdere professionele begeleiding. In de tweede fase van het project, opgestart in 2008, ontwikkelden we concepten en methodieken om ouders en doorverwijzers te ondersteunen zodat zij hun rol beter kunnen opnemen.

Vroeginterventie & internet

Motiverende gespreksvoering blijkt een effectieve aanpak om gedragsverandering te bevorderen, ook bij cliënten die nog niet gemotiveerd zijn om te veranderen. De inhoud van het leertraject werd door VAD uitgewerkt samen met een groep experten op het vlak van motiverende gespreksvoering. Voor feedback konden we terecht bij de projectpartners die zeer diverse groepen van zorgverleners (huisartsen, thuiszorg, apothekers en tandartsen) vertegenwoordigen. De interactieve website 'Het Huis' werd ontwikkeld om welzijns- en gezondheidswerkers te laten kennismaken met de basisprincipes van gedragsverandering en motiverende gespreks-

voering. De website wil de hulpverleners ook warm maken om bijkomende vorming te volgen zodat ze de kennis kunnen uitdiepen en omzetten in de praktijk.
Bij de bekendmaking van het ontwikkelde leertraject naar de verschillende doelgroepen plaatsten we het aangepaste vormingsaanbod van VAD en van de partnerorganisaties mee in de kijker.

www.vad.be/hethuis

Als je kind drugs gebruikt

Ouders met druggebruikende kinderen krijgen onze bijzondere aandacht. Zij zitten immers met veel vragen en staan onder hoge druk. Voor deze doelgroep werd in 2008 de brochure ‘Recht op antwoord. Informatie voor ouders’ ontwikkeld. Met deze brochure willen we een antwoord geven op de meest gestelde juridische vragen van ouders. Deze brochure bevat ook adressen waar ouders juridisch advies kunnen inwinnen voor hun persoonlijke situatie.
Daarnaast kregen dit jaar twee vroegere folders voor ouders ‘Mijn kinderen en drugs. Als ze maar clean zijn’ en ‘Drugs en urinetesting’ een grondige update.
In dit kader werd op zaterdag 11 oktober 2008 ook de studiedag ‘(Z)onder invloed’ georganiseerd. Meer informatie over de studiedag vindt u op pagina 32.

Een joint roken helpt tegen de stress.

Feit of fabel?

Alcohol en andere drugs. De feiten en de fabels

VAD is de Vlaamse partner in de nationale vzw iDA (informatie over Drugs & Alcohol – information Drogue & Alcool) die in 2006 is opgericht om jaarlijks een federale campagne in het kader van het Fonds ter Bestrijding van Verslavingen vorm te geven. Op 29 januari 2008 lanceerde iDA haar eerste preventie-campagne met een eenvoudig maar sterk concept van feiten en fabels. Feiten en fabels zoals 'Alcohol is een goede slaapmuts', 'Alle jongeren gebruiken cannabis' of 'Alcohol + XTC = plezier' willen mensen doen stilstaan bij hun eigen gebruik en dat van anderen. Daarnaast brengen feiten en fabels ook makkelijk een discussie op gang. Alle feiten en fabels werden afgesloten met een contactmogelijkheid: voor Vlaanderen is dat De DrugLijn. Het publieksluik liep van 29 januari tot 25 februari 2008 en maakte gebruik van 20-vierkante-meter-panelen, televisiespotjes, krantenadvertenties en Boomerangkaartjes. Voor professionelen ontwikkelde iDA een brochure en affiches. Er is ook hard gewerkt aan een interactief platform, dat in het voorjaar van 2009 zal gelanceerd worden.

www.druglijn.be

EWDD, informatieschijf

In Lissabon bevindt zich het Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugverslaving. Het EWDD krijgt via focal points druggerelateerde informatie uit de verschillende EU-lidstaten doorgespeeld. Alle focal points samen vormen het Europese Reitox-netwerk. Het Belgische focal point is het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV). Daarnaast zijn er vier subfocal points, die de gewesten of gemeenschappen vertegenwoordigen. VAD is het Vlaamse subfocal point. Het WIV vormt samen met de vier subfocal points het Belgian Information Reitox Network (BIRN).
Als Vlaams subfocal point verzamelt VAD informatie voor het 'Belgisch Nationaal Rapport over Drugs'. Dit rapport schetst de politieke, juridische en financiële krijtlijnen waarbinnen het druggebeuren in België plaatsvindt. Evoluties in de drugmarkt, druggerelateerde gezondheidsaspecten en de prevalentie van druggebruik worden belicht, net zoals de verschillende preventie- en hulpverleningsinitiatieven.
VAD neemt ook een actieve rol op in het Early Warning System (EWS), een systeem voor een snelle uitwisseling van informatie over de productie, de handel, het gebruik en de risico's van nieuwe drugs en middelengerelateerde trends. De informatie wordt verzameld via De DrugLijn, de hulpverlening, het WIV, het EWDD,… De gegevens worden in de mate van het mogelijke gecheckt en vervolgens verwerkt in een EWS-brief die we naar relevante partners sturen, voornamelijk hulpverleningscentra, preventie-, spoedgevallendiensten en overheid. In 2008 verstuurden we zo vijf EWS-berichten. Het betrof informatie over lachgas en butaangas, snuiven van butaangas, hoog gedoseerde XTC-tabletten, Strawberry Quick en GHB-overdosissen. Dit jaar verscheen ook het langverwachte onderzoeksrapport NEWS on EWS, dat uitgevoerd werd in opdracht van Federaal Wetenschapsbeleid. Dit onderzoek werpt een kritische blik op de werking van het EWS en geeft aanbevelingen tot verbetering van het systeem.

www.emcdda.eu.int

Healthy Nightlife Toolbox

Sinds 2008 werkt VAD mee aan het ontwikkelen van de 'Healthy Nightlife Toolbox'. De focus van dit project ligt op het verminderen van schade door alcohol- en druggebruik onder jonge mensen. Om dit te verwezenlijken wil de 'Healthy Nightlife Toolbox' handvatten aanreiken om effectieve interventies te identificeren en implementeren. De toolbox, die beschikbaar zal zijn voor alle lokale, regionale en nationale beleidsmakers en preventiewerkers in de EU, zal uit twee onderdelen bestaan:

- een handboek met modellen van good practices en gestructureerde methodes om doeltreffende acties en beleidsmaatregelen te identificeren en te implementeren;
- een database met contactgegevens, literatuur, evidence based interventies en beleidsmaatregelen. In deze database zullen zowel universele, selectieve en geïndiceerde preventie alsook schadebeperkende interventies worden opgenomen.

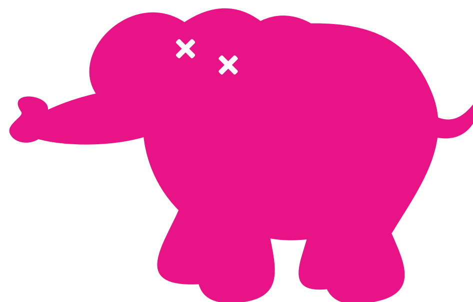
Het HNT-project loopt af in 2010 en wordt gecoördineerd door het Nederlandse Trimbos-Instituut. VAD is een van de vijf partners in het project en draagt eindverantwoordelijkheid voor het onderdeel literatuurstudie en de verzameling van best practices in Europa. De andere partners zijn: The Centre for Public Health, John Moores University Liverpool (UK); IREFREA (Spanje) en het Nationaal Drug Preventie Instituut van Hongarije.

Building Capacity for Action

In het Building Capacity project werken 31 landenpartners, waaronder VAD voor België, en tien Europese organisaties samen om de Europese Commissie te ondersteunen bij de communicatie over alcohol. Het project bouwt verder op het werk geleverd in vorige Europese projecten zoals Bridging the Gap, ELSA en Pathways for Health. De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- uitbreiden van het bestaande alcoholbeleidsnetwerk;
- ontwikkelen van een inventaris van ervaringen, best practices en infrastructuren;
- ondernemen van een economische en gezondheidsimpact assessment van beleidsopties;
- opbouwen van bekwaamheid door middel van conferenties en advocacy trainingen.

De voornaamste te verwachten resultaten zijn een levendig alcoholbeleidsnetwerk en een versterkte capaciteit van de EU-landen, regionale en lokale niveaus om beleidsmatige interventies rond alcohol te ontwikkelen, implementeren en monitoren. Een van de initiatieven die in 2008 werden genomen om het verminderen van alcoholgerelateerde schade alvast hoger op de politieke agenda te zetten was de organisatie van de derde 'European Alcohol Policy Conference' die in april van dit jaar doorging in Barcelona.

Alcohol. Take a sober look.

ECAT: To empower the Community in response to Alcohol Threats

Eind 2006 werd het ECAT-project opgebouwd op de fundamenten van initiatieven die VAD reeds ondernam in het kader van Analyse van een Lokale Alcohol- en Drugsituatie (ALAD). ECAT stoelt op vier principes: een community based aanpak vanuit lokale stakeholders, een quick-scan-analyse van de lokale alcoholproblematiek, het inbedden van preventieve acties in praktijkbeproefde richtlijnen en het doorlopend evalueren van het project. Terwijl in 2007 de klemtoon lag op de methodologische en conceptuele verankering van ECAT, werden in 2008 andere accenten gelegd, met name op het uittesten van ECAT in zes verschillende EU-landen en in vijf Vlaamse ECAT-pilootprojecten.

Na de verspreiding van het in eind 2007 herwerkte werkboek werd de uitgewerkte ECAT-methodiek toegepast in acht lokale gemeenschappen binnen de EU. Naast wijken, gemeenten en steden in Oostenrijk, Duitsland, Italië, Slovenië en het Verenigd Koninkrijk gebeurde dat voor België in Oostende. Tijdens een meeting met de ECAT-partners, in juni 2008 in Oostende, werden de eerste concrete ervaringen en resultaten uitgewisseld. Op basis van deze feedback kon de ECAT-methodiek verder verbeterd worden. Eind oktober konden op de Europese ECAT-conferentie, die plaatsvond in het Vlaamse parlement, het ECAT-concept en -methodologie en de praktijkresultaten worden voorgesteld aan een internationaal publiek.

Eind november 2008 stopte het Europese project. Twee publicaties, een praktisch handboek en een publicatie over de theoretische achtergronden, vormden het symbolische sluitstuk.

In het Vlaamse luik van ECAT, waaraan naast Oostende ook Maasmechelen, Leuven, Mechelen en Sint-Niklaas participeren, werden vooral de (verdere) opbouw van het lokale stakeholdersnetwerk en de quick-scan-analyse gerealiseerd. Vanaf de herfst van 2008 zijn de Vlaamse pilootgemeenten bezig met het omzetten van de analyseresultaten in concrete acties.

VAD-bibliotheek

De transitie van papieren naar digitale literatuurvoorziening is een algemene tendens in de bibliotheekwereld. In de bibliotheek van VAD blijft de vraag naar gedrukte boeken en rapporten relatief groot. Wat betreft tijdschriftartikels stelden we echter al enige tijd vast dat bibliotheekgebruikers enkel nog papieren tijdschriften raadplegen als er geen elektronisch alternatief voorhanden is (zie onderstaande tabel). Om het hen gemakkelijk te maken worden de online beschikbare tijdschriften nu samen aangeboden via het platform Swetswise. Via dit platform kunnen we nu ook telkens als een nieuw nummer verschijnt inhoudstafels doormailen naar leden en medewerkers.Een organisatie als VAD moet de actualiteit op het gebied van middelengebruik en gokken op de voet volgen. Wat betreft recente gebeurtenissen blijft de krant de informatiebron bij uitstek. Daarom is VAD overgeschakeld van het manueel knippen van krantenartikels naar het elektronisch persoverzicht van Mediargus. Iedere voormiddag ontvangen de abonnees een e-mail met de full-text van geselecteerde krantenartikels.
Nog wat cijfers:

	2007	2008
Geleverde artikels	876	601
Bezoekers	448	397
Uitleningen	1.008	1.000
Raadplegingen databanken website	2.381	2.531

Leerlingenbevraging

Sinds 1999 bevraagt VAD leerlingen in het secundair onderwijs met de leerlingenbevraging. Het is een instrument dat de school toelaat haar drugbeleid beter op de leerlingen af te stemmen. Op basis van de bevraging ontvangt de school een rapport op maat. Eens per jaar worden de antwoorden van alle leerlingen uit de verschillende scholen verzameld in een syntheserapport, dat aldus een actueel beeld schetst van jongeren in het secundair onderwijs. Tijdens het schooljaar 2006-2007 werd de leerlingenbevraging grondig aangepast. In januari 2008 werd opnieuw gestart met de vernieuwde leerlingenbevraging. Het bevat tal van nieuwe gegevens over onderwerpen die voordien niet werden bevraagd, zoals bijvoorbeeld beginleeftijd van middelengebruik, kennis en attitudes over middelen, enzovoort. In 2008 namen 75 scholen deel met in totaal 46.665 leerlingen.
De resultaten kunnen aanleiding geven tot dialoog met de verschillende partners op school: met het schoolteam (leerkrachten, leerlingenbegeleiders, centrum voor leerlingenbegeleiding), maar zeker ook met de ouders en de leerlingen. De leerlingenbevraging is echter geen dwingend instrument: op basis van de resultaten bepaalt de school zelf de prioriteiten en werkpunten, het tempo en de diepgang van de mogelijke veranderingen.
In het voorjaar van 2009 wordt een eerste syntheserapport van de nieuwe bevraging over de periode januari-juni 2008 verwacht.

Dossier cannabis

In 2000 publiceerde VAD een eerste cannabisdossier naar aanleiding van het debat in de actualiteit en de speculaties over de nakende veranderingen in de drugwetgeving.

In 2003 was de nieuwe drugwet een feit. Er ging in België een hele polemiek aan vooraf. Ook in verschillende andere westerse landen zorgde de zich wijzigende maatschappelijke positie van cannabis ervoor dat het product op vele politieke en ook wetenschappelijke agenda's terechtkwam. Nooit tevoren werd zoveel onderzoek gedaan naar dit product. Een aanpassing van het dossier drong zich op, het werd een eerste keer geactualiseerd in 2004.

De afgelopen jaren was er een boom aan wetenschappelijk onderzoek en werden diverse nieuwe bevindingen gedaan. Het meest in het oog springend is wel het onderzoek naar het verband tussen cannabis en psychosen. Daarom werd het dossier recent opnieuw geüpdatet met de nieuwste wetenschappelijke inzichten. Nieuw is ook dat het dossier aandacht besteedt aan campagnevoering over het thema cannabis.

Kwaliteitszorg

In 2008 werd opnieuw stevig werk gemaakt van kwaliteitszorg. Meer specifiek werd gefocust op planmatig werken, evidence-based werken en evalueren, belangrijke kwaliteitsstandaarden voor hulpverlening en preventie.

De projectfiche, ontwikkeld voor het systematisch plannen, ontwikkelen en rapporteren van projecten, werd verder op punt gesteld. Voor alle nieuwe methodieken van 2008 werden projectfiches opgesteld. Materiaal ter verdere ondersteuning van planmatig werken is in volle ontwikkeling. Er werd ook een interne vorming georganiseerd rond 'doelen stellen'.

Op basis van een nodenbevraging en een literatuuronderzoek werd in 2008 ook samen met preventiewerkers gewerkt rond de ontwikkeling en implementatie van een overkoepelend instrument voor planmatig werken. Er werd verder besloten enkele specifieke instrumenten uit te werken voor de evaluatie van concrete preventieactiviteiten.

Voor de hulpverlening kwam in 2008 op VAD een ad hoc adviesgroep in opdracht van de Raad van Bestuur enkele malen samen, met als doelstelling tot een advies te komen met betrekking tot specifieke thema's en strategieën om aan kwaliteitsbevordering te doen in de verslavingszorg.

De basistekst rond evidence-based werken in de alcohol- en drugsector werd afgewerkt en verschijnt begin 2009 op de website. De bedoeling van deze tekst is om achtergrondinformatie te bieden rond evidence-based werken in de drughulpverlening en -preventie.

Evaluatie-instrumenten ter ondersteuning van intermediairs werden ontwikkeld voor het evalueren van een alcohol- en drugbeleid in bedrijven en voor het evalueren van een alcohol- en drugbeleid

in gevangenissen. Ook in het draaiboek 'Drugbeleid in Jeugdhuizen' en in het draaiboek 'Drugbeleid Op School voor deeltijds leren en werken' werden evaluatie-instrumenten opgenomen. Kortom, 2008 was een druk jaar op het vlak van kwaliteitszorg.

Onderzoekers, praktijkmedewerkers en beleidsmedewerkers werken samen

Sinds 2003 brengt VAD via het onderzoeksplatform 'middelengebruik' onderzoekers, praktijkwerkers uit de alcohol- en drugsector en vertegenwoordigers van het beleid samen om informatie over onderzoek uit te wisselen en noden en oplossingen op elkaar af te temmen. Dit platform tracht ook de mogelijkheden te verruimen voor het indienen van projecten. Eind 2008 – het zesde werkjaar – telde het onderzoeksplatform meer dan 300 leden. In maart, juni en december brachten we een elektronische nieuwsbrief uit. Daarnaast verstuurden we 4 nieuwsflashes, ad hoc-nummers met informatie die we snel wensten te verspreiden. We berichtten over lopend en afgerond onderzoek, congressen en studiedagen, vorming, nieuws uit de praktijk, boekennieuws, beleidsnieuws en buitenlands onderzoek. Op het jaarlijkse platform, dat plaatsvond op 9 december 2008 brachten we een 30tal geïnteresseerde leden samen rond het thema kwalitatief en kwantitatief onderzoek... twee werelden? In 2008 vroeg VAD aan de leden van het platform om hun actuele onderzoeksnoden kenbaar te maken. 24 verschillende organisaties of personen gingen daar op in wat resulteerde in een grote verscheidenheid aan onderzoeksvragen.

Middelengebruik in cijfers

VAD bracht voor de periode 2005-2006 opnieuw cijfers samen die het middelengebruik in de maatschappij verduidelijken. Deze werden in 2008 gepubliceerd in het jaarboek 'Alcohol, illegale drugs, medicatie en gokken. Recente ontwikkelingen in Vlaanderen'. Niet alleen het gebruik van alcohol, psychoactieve medicatie en illegale drugs van jongeren en volwassenen komt aan bod maar ook hun gokgedrag. Daarnaast is er een hoofdstuk voorbehouden voor de mening die mensen hebben over drugs en druggebruik. We besteden ook aandacht aan de productie, de in- en uitvoer, de verkoop, de tewerkstelling en de inbeslagnames van illegale drugs. De gevolgen van middelengebruik situeren zich op drie terreinen. Ten eerste op het vlak van gezondheid waar middelenmisbruik aanleiding kan geven tot ziektes of overlijden. Ten tweede kan problematisch middelengebruik een reden zijn om hulp te zoeken. Ten derde kan men door drug- en alcoholmisdrijven geconfronteerd worden met de werking van het justitieel apparaat. Cijfers over de gevolgen van middelengebruik worden eveneens in het jaarboek besproken.

Ginger: preventie in kaart

Sinds 1996 registreert VAD via het computerprogramma 'Ginger' alcohol- en drugpreventieactiviteiten in Vlaanderen. Dit geïnformatiseerde registratiesysteem maakt het mogelijk dat preventiewerkers hun uitgevoerde preventieactiviteiten rond alcohol en andere drugs aan de hand van een aantal standaardvariabelen registreren. VAD bundelt de data op Vlaams niveau en beschrijft de resultaten in een jaarlijks monitoringrapport. Op die manier geeft 'Ginger' een kijk op de spreiding van preventieactiviteiten binnen de sectoren en regio's en op de aard van de gevoerde activiteiten (vorming, overleg of consult). Op basis van de resultaten kunnen de registratoren vervolgens hun eigen werking richting geven. Verder is 'Ginger' ook een informatiebron voor het Vlaamse gezondheidsbeleid. Het jaarlijkse Gingerrapport beschrijft welke alcohol- en drugpreventieactiviteiten er plaatsvonden en met wie. Vervolgens beschrijft het de in het oog springende evoluties. Het laatste monitoringrapport is gebaseerd op 4,985 correct geregistreerde preventieactiviteiten afkomstig van 59 preventieactoren. Zoals de traditie het wil, is ook dit jaar de onderwijssector de sterkst bereikte sector op het gebied van de preventie van alcohol en andere drugs. Deze sector is in 34,2% van de geregistreerde preventieactiviteiten betrokken. Toch is dat een stuk minder dan in 2004 (41,0%). Nadien is de participatiegraad geleidelijk afgenomen. Net als het voorgaande jaar is de gezondheidssector de stweede meest participerende sector (27,8%). Toch is ook dat een stuk lager dan het aandeel van 34,6% in 2007. Dankzij een nieuwe stijging van het aandeel komen de sectoren welzijn (21,7%) en overheid (20,5%) nu zelfs in het kielzog van de gezondheidssector. Om Ginger verder bekend te maken en te implementeren, organiseerden we in 2008 een vorming op maat in de provincie Vlaams-Brabant (8 deelnemers) en verstuurden we twee nieuwsbrieven naar een zeventigtal Gingerregistratoren. 2008 was tevens een overgangsjaar naar de nieuwe 'Gingerversie'. Door nieuwe technologische en inhoudelijke noden drong een herwerking van het programma zich op. De technologische verandering zit hem vooral in de nieuwe internettoepassing. Dit heeft een aantal voordelen: een eventuele computercrash leidt niet tot verlies van data, VAD heeft een beter zicht op de stand van zaken van de registratie, VAD kan de ingevoerde data meteen gebruiken, enzomeer. De inhoudelijke aanpassingen situeren zich op het vlak van extra informatie over het behandelde item, de gebruikte materialen en de wijze van evaluatie. Voorts worden enkele verfijningen aangebracht in bestaande variabelen.

In 2008 werden de suggesties van een interne en externe werkgroep omgezet in een eerste internetapplicatie. Deze werd van juni tot september getest door twee CGG-preventiewerkers, een lokale preventiewerker en een medewerker van VAD.

Vormingen

Alle vormingen worden twee keer per jaar bekend gemaakt via de Werkwijze®-brochure en zijn permanent te raadplegen op de VAD-website. De kwaliteit van het vormingsaanbod wordt gegarandeerd door de inbreng van vele ervaren en deskundige medewerkers uit de alcohol- en drugsector en aanbelangende sectoren. Een greep uit het aanbod:

Vormingen vroeginterventie

VAD organiseerde in 2008 vormingen voor hulpverleners en preventiewerkers die met het draaiboek 'Vroeginterventie via groepswerking met jonge druggebruikers' aan de slag willen gaan. Op die manier willen we dat het vroeginterventieaanbod ruimer geïmplementeerd wordt.

Vormingen preventie

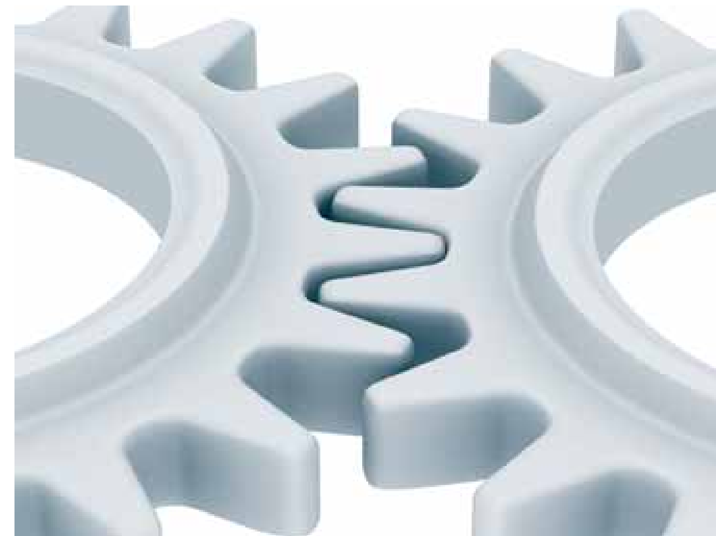
In 2008 organiseerden we reeds voor de vijfde keer de vorming thuisloosheid en problematisch middelengebruik op vraag van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk. Jaar na jaar schrijven een vijftiental zeer geïnteresseerde medewerkers uit de thuislozenzorg zich in. Zij werken met een specifieke doelgroep binnen het algemeen welzijnswerk, een groep die kampt met een kluwen van problemen op allerlei terreinen, waar alcohol- of andere drugproblemen vaak deel van uitmaakt.

In de vorming werden een aantal basiskaders over alcohol- en andere drugproblemen meegegeven en er werd in beperkte mate productinformatie gegeven. Motiverende gespreksvoering en het ontwikkelen van een beleid in een setting voor thuislozen kwam ook aan bod. Met de deelnemers werd ook nagegaan wat hun mogelijkheden én beperkingen zijn in het werken met thuislozen met een alcohol- of drugprobleem.

Vormingen hulpverlening

De masterclass in 2008 werd uitgesplitst tot een tweedaagse opleiding op 28 mei en 1 oktober. Het opzet van deze tweedaagse was functie- en andere gedragsanalyses vanuit het cognitief-gedragstherapeutisch model theoretisch uitdiepen en toepassen op alcohol- en drugproblemen. Deze analyses vormen de basis voor heel wat evidence based behandelprotocollen voor problematisch alcohol- en druggebruik. Jan Callens en Ilse Vermote, beiden werkzaam in PC St Jozef Pittem, begeleidden de deelnemers. Door te kiezen voor een kleine groep ervaren hulpverleners (16) alsook door het geven van huiswerkopdrachten na de eerste dag stond de concrete, praktische toepassing van gedragsanalyses centraal.
In 2008 zijn we ook van start gegaan met een reeks van vier avondseminaries rond detoxificaties van alcohol en andere drugs. In oktober startten we met detoxificatie van alcohol en in december focusten we ons op detoxificatie van opiaten. Telkens werd er stil-

gestaan bij de onthoudingsverschijnselen die optreden bij het stoppen of verminderen van drinken van alcohol en het opiaatgebruik. Er werd zowel aandacht geschonken aan de farmacologische aspecten als aan het belang van een goede observatie en ondersteunende zorg. Richtlijnen inzake detoxificatie en ontwenningsverschijnselen werden voorgesteld. Tevens werd er stilgestaan waar de detoxificatie best plaatsvindt: binnen een residentieel kader of binnen een ambulante setting. In beide avondseminaries was er ruimte voor casusbespreking en uitwisseling van praktijkervaring.

Vormingen kwaliteitszorg

De vorming 'Evalueren in de regionale en lokale preventiepraktijk' werd in 2008 voor de eerste maal georganiseerd voor preventiewerkers en werd positief geëvalueerd.

terug naar inhoud

Congressen en studiedagen

ECAT conference: To Empower the Community in response to Alcohol Threats

Op 24 oktober 2008 vond de ECAT-conferentie plaats in het Vlaams Parlement. Daar werd het ECAT-concept, de ECAT-methodologie en de praktijkresultaten voorgesteld aan een internationaal publiek. In de voormiddag gaven verschillende VAD-medewerkers een presentatie over onder andere de quick scan analyse en de evidence-based richtlijnen voor lokale campagnevoering. Ook de evaluatie van het ECAT-project kwam aan bod en in de voormiddag kwamen ook nog twee internationale sprekers aan het woord. Zo nam ir. W.E. Van Dalen het woord over de cruciale rol van een evidence-based lokaal alcoholbeleid en Sven Adréasson wilde met zijn toespraak de horizon verbreden van een lokale aanpak van alcoholgerelateerde problemen naar een lokale aanpak waarbij ook andere drugproblemen het hoofd worden geboden. In de namiddag kwamen dan alle partners aan bod om hun eigen 'lokaal' ECAT-project voor te stellen aan het publiek.

(Z)onder invloed: studiedag

Op zaterdag 11 oktober organiseerden VAD en De DrugLijn, in samenwerking met CGG Eclips, CGG VAGGA, CAD Limburg, De Kiem, GGZ Waas en Dender en De Eenmaking de studiedag (Z)onder invloed over druggebruik in het gezin, voor ouders, ouderbegeleiders en hulpverleners.
160 ouders en hulpverleners woonden de studiedag bij. De studiedag richtte zich tot ouders van druggebruikende kinderen en wilde op de eerste plaats de noden van ouders op de voorgrond brengen. De deelnemers kregen een verwelkoming van dr. Frieda Matthys, voorzitter van VAD. Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Steven Vanackere heeft de studiedag ingeleid. Dit was voor vele ouders een blijk van erkenning voor hun soms precaire situatie. Vervolgens was er tijd voor vragen van ouders aan De DrugLijn en werd de voormiddag afgesloten met een sessie over 'liefhebben en begrenzen, een moeilijk evenwicht' en 'de invloed van drugverslaving op het gezinsleven'. In de namiddag kregen de deelnemers de mogelijkheid om juridische vragen te stellen aan een advocaat en was er tijd voor reflecties uit de zaal. De dag werd afgesloten met een slotwoord en vele deelnemers trokken huiswaarts met een tevreden gevoel.

VAD-infomiddag

Op 19 september 2008 ging er op de jaarlijkse VAD-infonamiddag aandacht naar recent VAD-onderzoek en nieuwe initiatieven. De projecten vroeginterventie via groepswerking met jonge druggebruikers, 'Het Huis' en het 'iDA-platform online' werden voorgesteld aan de 39 deelnemers. Ook de evoluties van het Partywise uitgaansonderzoek werden onder de loep genomen. De meeste deelnemers vonden het een interessante namiddag met voldoende, kort en bondige info.

VAD-studiedag

Op vrijdag 14 november 2008 vond de jaarlijkse VAD-studiedag plaats in het Vlaams parlement. De 292 deelnemers kregen een verwelkoming van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid

en Gezin, Steven Vanackere. In de voormiddag stonden er enkele plenaire sessies op het programma en in de namiddag kon men zich verdiepen in één bepaald thema.

Volledig nieuw binnen de alcohol- en drugsector is de aandacht voor middelengebruik bij mensen met een beperking. Plenair werd er hierbij stilgestaan bij de schaarse onderzoeksgegevens die voorhanden waren rond de doelgroep van mensen met een (licht) verstandelijke handicap. De conclusie was duidelijk: deze doelgroep komt zeker in aanmerking met alcohol en andere drugs, maar nog weinig initiatieven werden ontwikkeld. In de namiddag werd er ook gekeken naar gedrags- en emotionele beperkingen, het project Itinera, Arduin en welke rol de alcohol- en drugsector in dit plaatje heeft. Dit gaf concrete ideeën om met de doelgroep van mensen met een licht verstandelijke handicap aan de slag te gaan, maar riep ook heel wat vraagtekens op.

Contingency management stond als tweede op het programma. Een meer theoretische en onderzoeksmatige invalshoek werd uitvoerig behandelt. Een blijkbaar simpele methodiek werd voorgeschoteld en in de namiddag verwerkt in bestaande praktijkverhalen van leden van VAD.

Recent onderzoek over de invloed van alcohol op de hersenen van jongeren vormde de basis voor een debat over het derde thema alcohol en jongeren in de maatschappij. Vertegenwoordigers vanuit verschillende invalshoeken belichten hun visie op dit thema. Ook het publiek kwam aan zijn trekken en kon de panelleden vragen stellen.

Een vierde thema handelde over de nieuwe trend ‘gamen’. De centrale vraag luidde: een spel zonder grenzen? De spreker zette het bestaand Nederlands onderzoek uiteen en liet het publiek kennismaken met een aantal games. Dit thema kwam niet meer aan bod in de parallelle sessies.

1st European Symposium on Substance Use among university and college Students (ESSUS)

Bijna alle onderzoeksbevindingen en praktijkervaringen rond middelengebruik bij studenten komen uit de VS. Deze referenties zijn echter niet zomaar toepasbaar in het cultureel verschillende Europa. VAD en de universiteit Antwerpen namen dan ook het initiatief om een tweedaags Europees symposium over middelengebruik bij studenten te organiseren (27/11/08 en 28/11/08). Hoofddoel van het symposium was het creëren van een platform voor wetenschappers en praktijkwerkers voor het uitwisselen van onderzoeksresultaten en good practices. Het programma was gevarieerd, al kregen drie thema’s meer aandacht: epidemiologie en gebruikspatronen, de ‘social norms approach’ en web-based interventies. Aan het eind van de laatste symposiumdag werd met de deelnemers overlegd over de toekomst van ESSUS. De evaluatie leerde alvast dat het symposium gesmaakt werd en dat de overgrote meerderheid een vervolg van ESSUS wenselijk acht. VAD zal deel blijven uitmaken van het organisatiecomité en zal ervoor ijveren dat in de toekomst de praktijkgerichte inbreng verhoogd wordt in het ESSUS-gebeuren.

De wet van Meden en Perzen

Brussel centraal

In de eerste zes maanden van dit jaar viel er weinig nieuws te rapen op federaal beleidsniveau. In april 2008 verscheen er wel een beleidsverklaring van de minister van Justitie, Jo Vandeurzen. Daarin stelde de toenmalige minister voor om het geïntegreerde drugbeleid te versterken door onder andere extra aandacht te schenken aan de bestrijding van de productie van synthetische drugs, de cannabiskweek, de drughandel en de straathandel. Ook het penitentiair drugbeleid wordt aangepakt. Zo belooft de minister om de komende jaren extra budgetten vrij te maken voor preventie en behandeling van de drugproblematiek in de gevangenissen. Tot slot voorziet de beleidsverklaring ook een aantal initiatieven rond kansspelen. Er komen wetgevende initiatieven rond internet- en televisiespellen en er zal samengewerkt worden met de Kansspelcommissie om een geïntegreerde kansspelwet tot stand te brengen.

Nationaal Alcohol Actieplan (NAAP)

In juni 2005 gaven de ministers van volksgezondheid, op een Interministeriële Conferentie, aan de Cel Gezondheidsbeleid Drugs het mandaat om een Nationaal Alcohol Actie Plan uit te werken. Samen met verschillende experten uit Vlaanderen, Wallonië en Brussel werd in de loop van 2007 een discussienota als aanzet voor een Nationaal Alcohol Actie Plan bediscussieerd.

Op de interministeriële conferentie volksgezondheid van 11 maart 2008 hebben de zes ministers van volksgezondheid van ons land een gemeenschappelijke verklaring betreffende het toekomstige alcoholbeleid afgelegd. De intentie van de ministers van volksgezondheid is hiermee een krachtig en belangrijk signaal te geven aan alle betrokkenen van de noodzaak van een geïntegreerd alcoholbeleid.

De na te streven doelstellingen zijn: het voorkomen en verminderen van alcoholgerelateerde schade; het aanpakken van risicovol en problematisch gebruik en specifieke aandacht voor risicogroepen en -situaties. Het voorgestelde plan bevat een aantal maatregelen op vlak van beschikbaarheid, wetgeving, reclame, alcohol en verkeer en prijsbeleid. Speciale aandacht gaat naar jongeren en zwangere vrouwen.

Deze verklaring is een eerste stap in de ontwikkeling van een Nationaal Alcohol Actieplan. De nu voorgestelde maatregelen in de gemeenschappelijke verklaring behoren voor een groot deel tot de bevoegdheden van andere ministers. Naast overleg met andere bevoegde ministers is het eveneens wachten op verdere stappen die een integrale aanpak op vlak van preventie en hulpverlening concreet vorm zullen geven.

Vlaams beleidsplan tabak, alcohol en drugs

Op 30 september stelde het kabinet van minister Vanackere het Vlaams actieplan Tabak, Alcohol, Drugs 2009 - 2015 voor aan de Vlaamse werkgroep Tabak, Alcohol, Drugs. Dit actieplan dat de grote lijnen vastlegt voor een integrale aanpak van de problematiek is een realisatie in opvolging van de gezondheidsconferentie middelengebruik in 2006. De krachtlijnen voor actie in het plan werden opgedeeld in een luik structurele krachtlijnen en een luik strategische of inhoudelijke krachtlijnen. De structurele krachtlijnen benadrukken het belang van het afbakenen van opdrachten en verantwoordelijkheden voor Vlaamse actoren, het optimaal en doelmatig uitbreiden van de capaciteit op het terrein en het investeren in registratie, monitoring en effectevaluatie. De strategische of inhoudelijke krachtlijnen gaan over de verbetering van de impact van de bestaande preventieve acties, het integreren van de methodieken rond tabak, alcohol en drugs, de uitbouw van rookstopbegeleiding en vroeginterventie voor alcohol- en drugproblemen en de systematische aandacht voor specifieke doelgroepen (mensen in armoede, etnisch culturele minderheden) en genderverschillen. Voorlopig is het nog wachten op een definitieve goedkeuring door de Vlaamse regering en het parlement. Nadien moet de relatief algemene tekst nog worden geoperationaliseerd. De Vlaamse werkgroep TAD zal hier zeker verder een rol in opnemen.

Tot slot, nog enkele cijfers

Gesproken

We brachten op 21 studiedagen en congressen een presentatie.

Verspreid

We verspreidden 158,383 exemplaren van onze publicaties, met als nieuwe aanwinsten en updates: VAD-jaarverslag 08 | DrugLijn-jaarverslag 08| Bekendmakingsticker Partywise-cocaïne| Set van drie affiches voor Alcohol. Bekijk het eens nuchter. Feest! | Promille-test op je gsm-flyer | Werkwijze® vormingsaanbod najaar 2007 en voorjaar 2008| folder Meest gestelde vragen. Drugs en zwangerschap | brochure Recht op antwoord. Informatie voor ouders | draaiboek DOS in deeltijds onderwijs |jaarboek Alcohol, illegale drugs, medicatie en gokken. Recente ontwikkelingen in Vlaanderen | ondersteuningsmap Gevangenissen | draaiboek Vroeginterventie via groepswerking met jonge druggebruikers | dossier Cannabis | uitgaansonderzoek Partywise: kwalitatief en kwantitatief onderzoek | brochure Feestwijzer voor het jeugdwerk | folder Meest gestelde vragen. Drugs en urinetesting | folder Meest gestelde vragen. Mijn kinderen en drugs. Zolang ze maar clean zijn | folder Meest gestelde vragen. Drugs en de wet | folder Meest gestelde vragen. Iemand steunen bij het stoppen met drank, drugs, pillen en gokken | folder Meest gestelde vragen. Combigebruik | folder Meest gestelde vragen. Cannabis | brochure Boodschap in een fles voor sporters | Dr. T hacé's wietenschap | Preventie van alcohol- en andere drugproblemen. Rapport 2007. Monitoring van activiteiten (Ginger) | kaartspel Drugs etc.

Gesurft

De sites vad.be, druglijn.be, bekijkheteensnuchter.be, acoolworld.be, gratisdrank.be, boodschapineenfles.be, alsjeoudersdrinken.be, partywise.be, drugsinbeweging.be, vad.be/hethuis, bekijkheteensnuchter.be/feest, bekijkheteensnuchter.be/feestpartners zorgden samen voor 1,426,889 paginabezoekers. De meest bezochte site van VAD is net zoals vorig jaar druglijn.be.

Beantwoord en de wereld in gestuurd

Dagelijks krijgen we zowel van intermediairs, overheidsmedewerkers en medewerkers uit de alcohol- en drugsector als van het grote publiek vragen per telefoon, e-mail, post en fax. In 2008 behandelden we zo'n 4,888 adviesvragen. Daarnaast kregen we op jaarbasis 164 ad-hocvragen van journalisten. 3 keer stuurden we zelf een persbericht de wereld in. Er werden 2 persconferenties gegeven in 2008 en 8 keer werd er een reactie op de website naar aanleiding van gebeurtenissen in de media gegeven.

Colofon

Redactie
Stien Vandierendonck en Liesbeth Vermeylen, VAD-stafmedewerkers

Vormgeving
EPO drukkerij
www.epo.be

Contactgegevens
Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 I F 02 423 03 34 I vad@vad.be I www.vad.be

Verantwoordelijke uitgever
Frieda Matthys
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

VERENIGING VOOR
ALCOHOL- EN ANDERE
DRUGPROBLEMEN vzw

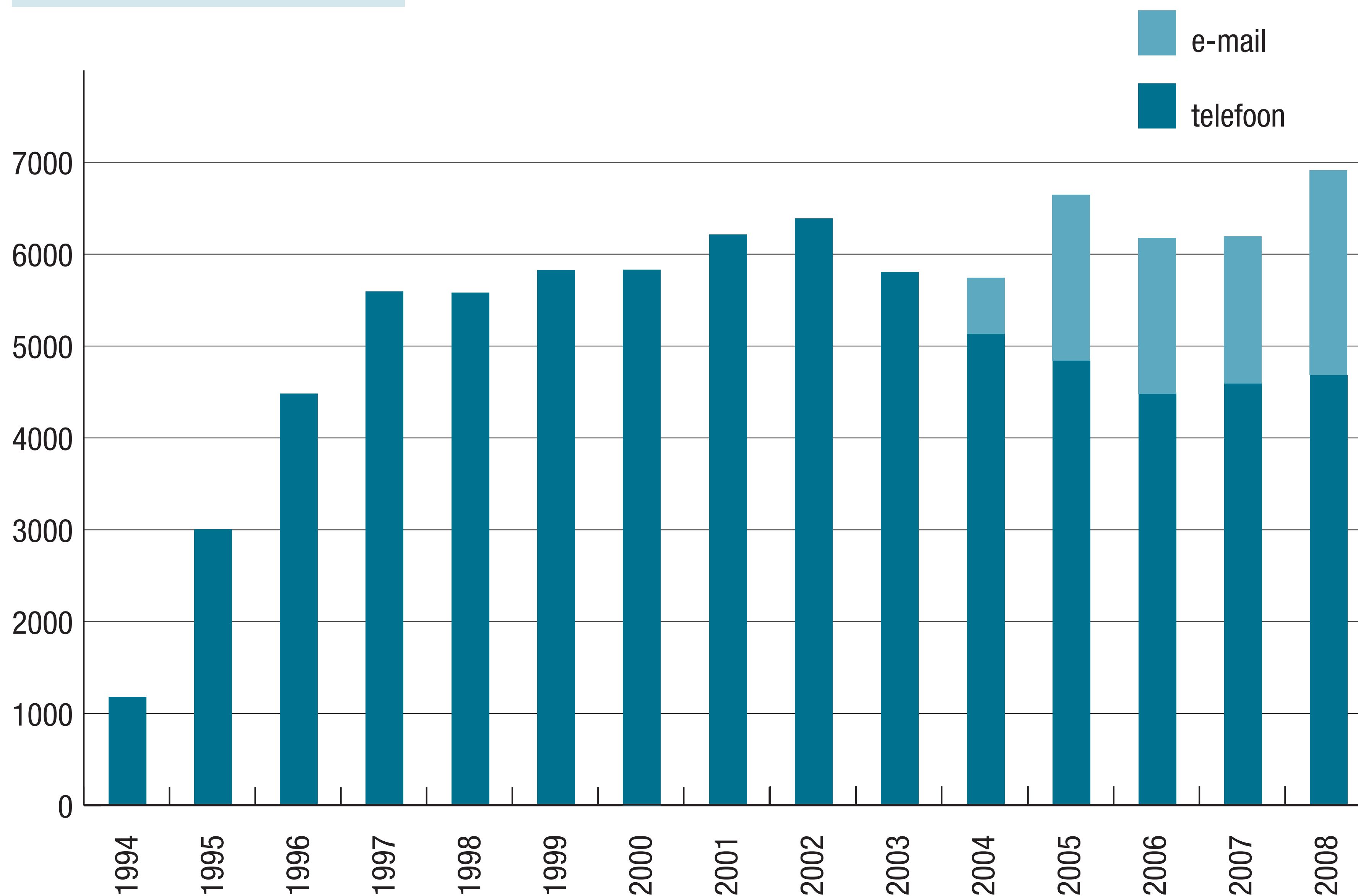
DE DRUGLIJN
078-15-10-20

Links

www.vad.be
www.druglijn.be
www.bekijkheteensnuchter.be
www.acoolworld.be
www.gratisdrank.be
www.boodschapineenfles.be
www.alsjeoudersdrinken.be
www.partywise.be
www.drugsinbeweging.be
www.hoeveelisteveel.be

terug naar inhoud

terug naar VAD-jaarverslag
De DrugLijn
e-mail
telefoon
7000
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008